РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 2 (31)

Березень – квітень 2020 р.

DOI 10.53672/ej.2.2020

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.2.2020

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2020, № 2 (31)

березень – квітень 2020 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.2.2020[1]
ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2020. — № 2 (31) (березень – квітень 2020). — 56 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2020
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2020

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 10

1.1. Проблемні аспекти застосування поліграфа *10*

Грибанова М. Популярно про психологію: як рівень психоемоційного тонусу особистості впливає на причини помилок людини в житті, зокрема на виявлення неправди, і на виникнення хвороб 10

Walters S. B. Уолтерс, відомий американський фахівець із проведення інтерв'ю та допитів, запропонував українським поліграфологам ознайомитися з його порадами щодо проведення інтерв'ю в блозі. . . . 12

Співзасновник monobank Олег Гороховський: досвід використання поліграфа в роботі банку та практичні рекомендації щодо впровадження поліграфа в компанії 15

1.2. Судова практика *17*

Верховний Суд. Огляд рішень європейського суду з прав людини, що стосуються дітей та забезпечення їхніх найкращих інтересів 17

1.3. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *20*

Повна колекція - 28 типових зразків заяв, клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантинних обмежень та інші стандартні заяви, клопотання, які подаються до суду станом на 07 вересня 2021 20

Верховний Суд (Касаційний господарський суд). ВС КГС: ухвала про залишення без розгляду клопотання про призначення повторної судової експертизи не може бути оскаржена в апеляційному порядку окремо від рішення суду 23

Електронна бібліотека правозахисника України. Серія: Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві. 26

Судово-екологічна експертиза: SaveEcoBot єдиний в Україні екологічний чат-бот 29

Європейський суд з прав людини. Неодноразове призначення експертиз одного виду на етапі досудового розслідування свідчить про відсутність системного підходу у збиранні доказів - рішення ЄСПЛ

у справі «Басюк проти України» від 5 листопада 2015 року (Заява № 51151/10) 31

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 36

Міністр Кабінету міністрів Дмитро Дубілет повідомив, що у Кабміні усіх, хто відповідає за державні закупівлі, будуть періодично тестувати на детекторі брехні 36

Вартість експертогодини в 2020 році, яку необхідно враховувати при замовлянні судової експертизи 36

Міжнародний центр періодичних видань CIEPS підтвердив професійність ведення журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» та його відповідність стандартам наукових видань (мова оригіналу — російська) 37

Підтримаємо один одного в період карантину: українські поліграфологи запрошуються на освітні Вебінари Міжнародного співтовариства поліграфологів у 2020 році 37

Довідкова інформація судовому експерту: список фільмів заборонених для розповсюдження на території України (2014-2019 роки) та дозволених у прокаті (2015-2020) 38

Експерти Хмельницького відділення КНДІСЕ виступили спікерами Всеукраїнського семінару з підвищення кваліфікації адвокатів 38

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 41

Mobi-підлокітники Polygraph (модель 1) 41

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 44

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 47

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 50

ВИХІДНІ ДАНІ 56

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Наш журнал — реферативно-науковий. Поряд з авторськими статтями, які вперше публікуються саме тут, ми подаємо реферати вже опублікованих праць: наукових статей, посібників, оглядів судової практики, офіційних документів. Реферат стисло передає зміст першоджерела; біля кожного такого матеріалу є позначка «Реферат», анотація та бібліографічний опис першої публікації. Так журнал показує, що нового з'явилося в науці й практиці, і веде читача до оригіналу.[1]

Шановні колеги! Судова експертиза — професія для тих, хто не зупиняється на першому поясненні. Номер 2020, № 2 (31) за березень–квітень 2020 року пропонує 9 матеріалів про правові позиції Верховного Суду, поліграф і виявлення обману, висновок експерта як доказ.

> *Цікавий факт зі світу судової експертизи. У березні 1985 року А. Джеффріс, В. Вілсон і С. Л. Тейн описали в журналі Nature (т. 314, с. 67–73) гіперваріабельні «мінісателітні» ділянки ДНК людини. Зонд на основі тандемного повтору одночасно виявляє багато мінливих локусів і дає індивідуально-специфічний «ДНК-відбиток». У 2020 році минає 35 років від цієї події.*[2]

Почніть читання з матеріалу «Повна колекція - 28 типових зразків заяв, клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантинних обмежень та інші стандартні заяви, клопотання, які подаються до суду станом на 07 вересня 2021». Якщо після нього у вас з'являться власні запитання, це добрий знак: так починається науковий пошук. Пишіть до журналу — ми публікуємо дослідження науковців і практиків.

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Hypervariable 'minisatellite' regions in human DNA. PubMed. URL: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3856104/ (data zvernennia: 04.11.2026).

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Популярно про психологію: як рівень психоемоційного тонусу особистості впливає на причини помилок людини в житті, зокрема на виявлення неправди, і на виникнення хвороб[1]

Грибанова М.

Реферат · оприлюднено 22.03.2020

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Харківська психологиня Марина Грибанова в популярній формі пояснює, як рівень психоемоційного тону особистості пов'язаний із причинами помилок людини в житті, зокрема помилок у виявленні неправди, а також із виникненням хвороб. Реферат редакції подає психоемоційні тони як послідовну шкалу станів: апатія, горе, страх, прихована ворожість, гнів, антагонізм, нудьга, консерватизм, сильний інтерес, веселощі, ентузіазм. Причину помилок М. Грибанова вбачає у формуванні хронічного психоемоційного тону, який не дає людині змоги ухвалити ефективне рішення. Керування людьми, за її поясненням, досягається тоді, коли людина перебуває в тоні, нижчому за тон того, хто намагається на неї впливати. Матеріал вміщено в рубриці «Проблемні аспекти застосування поліграфа» як популярний виклад психологічних уявлень про зв'язок емоційного стану з якістю рішень і вразливістю до чужого впливу.

Ключові слова: психоемоційний тон, емоційний стан, помилки людини, виявлення неправди, ухвалення рішень, психологічний вплив, популярна психологія.

Psychology Made Simple: How the Level of a Person's Psycho-Emotional Tone Affects Mistakes in Life, Including Lie Detection, and the Onset of Illness

Hrybanova M.

Abstract. The editorial summary renders a popular talk by Kharkiv psychologist Maryna Hrybanova on how the level of a person's psycho-emotional tone relates to the causes of mistakes in life, including mistakes in detecting lies, and to the onset of illness. The tones are presented as a graded scale of states: apathy, grief, fear, covert hostility, anger, antagonism, boredom, conservatism, strong interest, cheerfulness and enthusiasm. Hrybanova attributes mistakes to a chronic psycho-emotional tone that prevents a person from making effective decisions. In her account, one person gains control over another when

the latter remains in a tone lower than that of the person trying to exert influence. The summary appears in the journal section on problematic aspects of polygraph use as a popular account of how emotional state is linked to decision quality and susceptibility to influence.

Keywords: psycho-emotional tone, emotional state, human error, lie detection, decision-making, psychological influence, popular psychology.

Реферат оприлюднено в журналі 22.03.2020. Відомості про першу публікацію уточнюються редакцією.

REFERENCES

1. Hrybanova M. Populiarno pro psykholohiiu: yak riven psykhoemotsiinoho tonusu osobystosti vplyvaie na prychyny pomylok liudyny v zhytti, zokrema na vyiavlennia nepravdy, i na vynyknennia khvorob [Psychology Made Simple: How the Level of a Person's Psycho-Emotional Tone Affects Mistakes in Life, Including Lie Detection, and the Onset of Illness] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/profajling-naukovo-prikladnij/1079-populyarno-o-psikhologii-zavisimost-vozniknoveniya-prichin-oshibok-cheloveka-v-zhizni-v-tom-chisle-vyyavleniya-lzhi-vozniknoveniya-boleznej-ot-urovnya-psikhoemotsionalnogo-tona-lichnosti (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Уолтерс, відомий американський фахівець із проведення інтерв'ю та допитів, запропонував українським поліграфологам ознайомитися з його порадами щодо проведення інтерв'ю в блозі[1]

Walters S. B.

Реферат · оприлюднено 26.03.2020

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Стен Б. Уолтерс (Stan B. Walters), американський фахівець із проведення інтерв'ю та допитів, 26 березня 2020 р. надіслав до редакції журналу пропозицію для українських поліграфологів ознайомитися з його рекомендаціями щодо ефективного ін-

терв'ю, зважаючи на те, що багато фахівців перебувають на карантині. Реферат знайомить із блогом на сайті www.thelieguy.com, де з 12 травня 2015 р. автор розпочав цикл із 101 поради щодо інтерв'ю (допиту) і розбирає практичні ситуації, з якими стикаються детективи, слідчі, поліграфологи та інші фахівці. Згадано і його книгу «The Truth about Lying: How to Spot a Lie and Protect Yourself from Deception» (Sourcebooks, 2000), російський переклад якої вийшов 2010 р. Тематику порад редакція впорядковує хронологічно. Перший етап (травень 2015 р. – квітень 2016 р., 27 порад) охоплював уміння зберігати спокій, ведення нотаток під час інтерв'ю, міф про зоровий контакт і рухи очей як ознаки обману, роботу з розгніваними опитуваними, інтерв'ю за участю понад двох осіб, дві форми обману, різницю між переконанням і маніпуляцією, наративну тактику, доцільність запису інтерв'ю, значення мови тіла, облаштування кімнати для інтерв'ю, силу слова «тому що», особливості опитування потерпілих і свідків, три серйозні вади інтерв'ю. Із 22 січня 2020 р. публікацію відновлено порадою 28; на момент реферування оприлюднено 74 рекомендації. Вони стосуються активізації пам'яті під час допиту, мови тіла й обману, «ключів» до хибного зізнання, ефективного й етичного шаблону допиту, тактики «Так / Ні», конфіденційності, етичних прийомів переконання (зобов'язання, взаємність, дефіцит, авторитет, соціальні зв'язки), роботи з емоціями заперечення, депресії, гніву та прийняття, а також п'яти основних особливостей невербальної й вербальної поведінки. Матеріал доповнено фотографіями, що відображають практику допитів у США, і посиланнями на попередній вебінар С. Б. Уолтерса про кінесичне інтерв'ю. Для поліграфологів і слідчих реферат слугує путівником практичними порадами з техніки інтерв'ю.

Ключові слова: Стен Б. Уолтерс, інтерв'ю, допит, виявлення обману, мова тіла, вербальна поведінка, хибне зізнання, етичне переконання, поліграфолог, кінесичне інтерв'ю.

Walters, a Renowned American Interview and Interrogation Specialist, Invites Ukrainian Polygraph Examiners to Read His Interviewing Tips in His Blog

Walters S. B.

Abstract. Stan B. Walters, an American specialist in interviewing and interrogation, contacted the journal on 26 March 2020 and invited Ukrainian polygraph examiners, many of whom were working under quarantine restrictions, to study his recommendations on effective interviewing. The summary introduces his blog at thelieguy.com, where since 12 May 2015 he has been publishing a series of 101 interview and interrogation tips and analysing practical situations faced by detectives, investigators, polygraph examiners and others. His book The Truth about Lying: How to Spot a Lie and Protect Yourself from Deception (Sourcebooks, 2000) and its 2010 Russian translation are also mentioned. The editors arrange the tips chronologically. The first 27 tips (May 2015 to April 2016) cover staying calm, note-taking, the myth of eye contact and eye movements as deception cues, angry subjects, interviews with more than two people present, two forms of deception, persuasion versus manipulation, narrative interviewing, recording, body language, interview room design, the word because, interviewing victims and witnesses, and three serious interview flaws. Walters resumed the series on 22 January 2020; by the time of the summary 74 tips had appeared, dealing with memory activation, body language and deception, false confessions, an ethical interrogation template, yes/no tactics, confidentiality, ethical persuasion (commitment, reciprocity, scarcity, authority, social ties), denial, depression, anger and acceptance, and five main features of non-verbal and verbal behaviour. Photographs of interrogation practice in the United States and links to his webinar on kinesic interviewing complete a practical guide for examiners and investigators.

Keywords: Stan B. Walters, investigative interviewing, interrogation, deception detection, body language, verbal behaviour, false confession, ethical persuasion, polygraph examiner, kinesic interview.

Першоджерело: Walters S. B. [Блог на сайті www.thelieguy.com].

[2] Реферат оприлюднено в журналі 26.03.2020.

REFERENCES

1. Walters S. B. Uolters, vidomyi amerykanskyi fakhivets iz provedennia interviu ta dopytiv, zaproponuvav ukrainskym polihrafoloham oznaiomytysia z yoho poradamy shchodo provedennia interviu v blozi [Walters, a Renowned American Interview and Interrogation Specialist, Invites Ukrainian Polygraph Examiners to Read His Interviewing Tips in His Blog] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/beskontaktnaya-diagnostika-lzhi/1082-sten-b-uolters-izvestnyj-amerikanskij-spetsialist-po-provedeniyu-intervyu-i-doprosov-daet-sovety-po-provedeniyu-intervyu-v-svoem-bloge (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Walters S. B. [Bloh na saiti www.thelieguy.com] [Blog on the Website www.thelieguy.com]. URL: http://www.thelieguy.com (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Співзасновник monobank Олег Гороховський: досвід використання поліграфа в роботі банку та практичні рекомендації щодо впровадження поліграфа в компанії[1]

Реферат · оприлюднено 15.03.2020

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Реферат редакції журналу переказує фрагмент інтерв'ю «В чём секрет успеха Monobank?», яке вийшло 14 листопада 2019 р. у випуску Fedoriv Vlog. Співрозмовник, співзасновник monobank Олег Гороховський, колишній топменеджер ПриватБанку, частину розмови присвятив практичному досвіду використання поліграфа в банку: вхідному тестуванню кандидатів на роботу, періодичності повторних перевірок і механізму застосування отриманих результатів. За його словами, наведеними в рефераті, така практика дала змогу істотно заощадити кошти й уникнути

збитків, спричинених негативними проявами людського чинника. Окремо наголошено на управлінському аспекті: у великій компанії керівник, який направляє на поліграф своїх заступників, але не має рішучості й бажання реагувати на негативний результат, зрештою зазнає збитків, яких можна було уникнути. Матеріал адресовано фахівцям із корпоративної безпеки та поліграфологам, які працюють із бізнесом, як приклад управлінського погляду на скринінгові перевірки персоналу.

Ключові слова: поліграф, скринінгові перевірки персоналу, вхідне тестування кандидатів, кадрова безпека, людський чинник, monobank, корпоративне управління.

Monobank Co-Founder Oleh Horokhovskyi on the Bank's Experience of Using the Polygraph and Practical Advice on Introducing the Polygraph in a Company

Abstract. The editorial summary covers part of the interview What Is the Secret of Monobank's Success?, released on 14 November 2019 in the Fedoriv Vlog series. Oleh Horokhovskyi, co-founder of monobank and a former top manager of PrivatBank, described how the bank uses the polygraph for pre-employment testing of job candidates, how often repeat checks are carried out and how their results are acted upon. According to the summary, this practice saved the company considerable money and helped it avoid losses caused by the human factor. He also made a managerial point: in a large company, a head who sends deputies for a polygraph check but lacks the resolve to act on a negative result will eventually incur losses that could have been prevented. The material is addressed to corporate security specialists and polygraph examiners working with business as an example of a management perspective on personnel screening.

Keywords: polygraph, personnel screening, pre-employment testing, corporate security, human factor, monobank, management.

Першоджерело: В чём секрет успеха Monobank? : интервью с О. Гороховским. Fedoriv Vlog. 2019. 14 нояб. Реферат оприлюднено в журналі 15.03.2020.

REFERENCES

1. Spivzasnovnyk monobank Oleh Horokhovskyi: dosvid vykorystannia polihrafa v roboti banku ta praktychni rekomendatsii shchodo vprovadzhennia polihrafa v kompanii [Monobank Co-Founder Oleh Horokhovskyi on the Bank's Experience of Using the Polygraph and Practical Advice on Introducing the Polygraph in a Company] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/1073-soosnovatel-monobank-oleg-gorokhovskij-opyt-ispolzovaniya-poligrafa-v-rabote-banka-prakticheskie-rekomendatsii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. СУДОВА ПРАКТИКА

Огляд рішень європейського суду з прав людини, що стосуються дітей та забезпечення їхніх найкращих інтересів[1]

Верховний Суд.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 08.04.2020

Реферат. Огляд, підготовлений департаментом аналітичної та правової роботи Верховного Суду (відповідальні за випуск Д. П. Мордас і Р. Ш. Бабанли), узагальнює рішення ЄСПЛ, ухвалені з 1 січня по 1 жовтня 2019 р. у справах про права дітей і забезпечення їхніх найкращих інтересів. Документ має довідковий характер, ґрунтується на матеріалах сайту ЄСПЛ і складається з чотирьох розділів. Перший присвячено позбавленню батьківських прав і визнанню батьківства. У справі «Странд Лоббен та інші проти Норвегії» (Велика палата, 10.09.2019) порушення ст. 8 Конвенції пов'язано з тим, що висновок про неспроможність матері ґрунтувався на нечисленних зустрічах із дитиною, які дозволила сама влада. У

справі «М. Т. проти України» (19.03.2019) суди відмовили у визнанні батьківства через пропуск річного строку за ст. 129 СК України, не оцінивши поважності причин; у справі «Романов проти росії» негнучкий однорічний строк оспорювання батьківства порушив справедливий баланс інтересів. Розглянуто також справу «Хаддад проти Іспанії», а у справі «В. Д. та інші проти росії» ЄСПЛ звернув увагу на якість законодавства, що звужує коло осіб, які можуть вимагати спілкування з дитиною. Другий розділ (визначення місця проживання дитини) охоплює справи проти Італії, Литви й Румунії, зокрема повторне використання судами висновку психолога 2007 р. у справі «Р. В. та інші проти Італії». Третій розділ стосується доступу до спілкування з дитиною: у справі «Швець проти України» (23.07.2019) дід тривалий час не міг бачитися з онукою через затягування виконання рішення; подібні проблеми розглянуто у справах проти Хорватії та Словенії. Четвертий розділ присвячено Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей («Володимир Ушаков проти росії», «О. К. І. та інші проти Румунії», «Аджич проти Хорватії (№ 2)»). Огляд корисний суддям, адвокатам, органам опіки та судовим експертам-психологам, які готують висновки у спорах щодо дітей.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, найкращі інтереси дитини, стаття 8 Конвенції, позбавлення батьківських прав, визнання батьківства, місце проживання дитини, право на спілкування з дитиною, міжнародне викрадення дітей, Верховний Суд, огляд практики.

Review of Judgments of the European Court of Human Rights Concerning Children and Securing Their Best Interests

Verkhovnyi Sud.

Abstract. This review, prepared by the Department of Analytical and Legal Work of the Supreme Court of Ukraine (responsible editors D. P. Mordas and R. Sh. Babanly), summarises judgments of the European Court of Human Rights delivered between 1 January and 1 October 2019 in cases on children's rights and the best interests of the

child. It is a reference tool based on the Court's website and has four parts. The first deals with deprivation of parental rights and paternity. In Strand Lobben and Others v. Norway (Grand Chamber, 10 September 2019) the breach of Article 8 stemmed from findings on the mother's incapacity drawn from the few contacts the authorities had allowed. In M. T. v. Ukraine domestic courts dismissed a paternity claim for missing the one-year limitation period without weighing the reasons for the delay, and in Romanov v. russia a rigid time limit for contesting paternity upset the fair balance. Haddad v. Spain and V. D. and Others v. russia are also covered; the latter concerns legislation that narrowly limits who may seek contact with a child. The second part examines the child's place of residence in cases against Italy, Lithuania and Romania, including reliance on a 2007 psychologist's report. The third addresses contact rights, notably Shvets v. Ukraine, where a grandfather could not see his granddaughter because enforcement dragged on. The fourth covers the Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction (Vladimir Ushakov v. russia; O. C. I. and Others v. Romania; Adžić v. Croatia (No. 2)). The review serves judges, lawyers, guardianship bodies and forensic psychologists in child-related disputes.

Keywords: European Court of Human Rights, best interests of the child, Article 8 of the Convention, parental rights, paternity, child's place of residence, contact rights, international child abduction, Supreme Court of Ukraine, case-law review.

Першоджерело: Огляд рішень європейського суду з прав людини, що стосуються дітей та забезпечення їхніх найкращих інтересів (за період з 01.01.2019 по 01.10.2019). Київ : Верховний Суд, 2019. 25 с. [2] Реферат оприлюднено в журналі 08.04.2020.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud. Ohliad rishen yevropeiskoho sudu z prav liudyny, shcho stosuiutsia ditei ta zabezpechennia yikhnikh naikrashchykh interesiv [Review of Judgments of the European Court of Human Rights Concerning Children and Securing Their Best Interests] : referat. Sudovo-psyk-

holohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/sudebnaya-praktika-po-detsko-roditelskim-otnosheniyam/1091-oglyad-rishen-evropejskogo-sudu-z-prav-lyudini-shcho-stosuyutsya-ditej-ta-za-bezpechennya-jikhnikh-najkrashchikh-interesiv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Ohliad rishen yevropeiskoho sudu z prav liudyny, shcho stosuiutsia ditei ta zabezpechennia yikhnikh naikrashchykh interesiv (za period z 01.01.2019 po 01.10.2019) [Review of Judgments of the European Court of Human Rights Concerning Children and Ensuring Their Best Interests (for the Period from 01.01.2019 to 01.10.2019)]. Kyiv : Verkhovnyi Sud, 2019. 25 s. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_Ditu.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Повна колекція - 28 типових зразків заяв, клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантинних обмежень та інші стандартні заяви, клопотання, які подаються до суду станом на 07 вересня 2021[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 20.03.2020

Анотація. Зібрання зразків процесуальних документів, яке редакція журналу почала формувати 20 березня 2020 р. і доповнювала до 7 вересня 2021 р., стало практичною відповіддю на запровадження в Україні карантину через поширення COVID-19. Вступна частина нагадує про постанову Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211, карантинні заходи з 12.03.2020, закони від 17.03.2020 № 530-IX і № 531-IX, заклики судів до учасників процесу утримуватися від особистої участі в засіданнях і наказ ДСА України від 08.04.2020 № 169, яким затверджено Порядок роботи з технічними засобами відеоконференцзв'язку за участі сторін поза межами приміщення суду. Відкриває матеріал повідомлення про

зразок клопотання про відкладення розгляду справи у зв'язку з карантином, оприлюднений 16.03.2020 Новоушицьким районним судом Хмельницької області. Перший розділ містить 28 типових заяв і клопотань для цивільного, господарського та адміністративного судочинства за матеріалами порталу «Судова влада України» і Шостого апеляційного адміністративного суду: про участь у засіданні в режимі відеоконференції (додаток 2 до згаданого Порядку), відвід судді, відкладення розгляду, відмову від позову, відстрочення чи розстрочення судових витрат, ознайомлення з матеріалами справи, видачу копії технічного запису, забезпечення доступу до засідання особам з інвалідністю, отримання судової повістки електронною поштою, а також форму запиту на публічну інформацію. Другий розділ відсилає до 56 зразків Національної асоціації адвокатів України для кримінального провадження, серед яких клопотання в порядку ст. 89 КПК України про визнання доказів недопустимими, про доручення проведення судової експертизи, про визнання висновку експерта недопустимим доказом, заперечення щодо запобіжних заходів, скарги на бездіяльність слідчого, апеляційні й касаційні документи. Завершують матеріал рекомендації ДСА України від 19.03.2020 щодо протидії поширенню інфекції в судах: скасування особистих прийомів, розгляд справ у письмовому провадженні чи в режимі відеоконференції, дистанційне подання документів, термометрія на вході. Збірник розрахований на адвокатів, учасників справ і судових експертів, яким потрібні готові процесуальні форми.

Ключові слова: зразки процесуальних документів, клопотання про відкладення розгляду справи, карантин COVID-19, відеоконференція, Державна судова адміністрація України, кримінальне провадження, висновок експерта, недопустимість доказів, доступ до правосуддя.

A Complete Collection of 28 Standard Templates of Applications and Motions to Adjourn Hearings Due to Quarantine Restrictions and Other Standard Court Filings (as of 7 September 2021)

Abstract. This collection of procedural templates, started by the journal's editors on 20 March 2020 and updated until 7 September 2021, responds to the introduction of COVID-19 quarantine in Ukraine. The introduction recalls Cabinet of Ministers Resolution No. 211 of 11 March 2020, Laws No. 530-IX and No. 531-IX of 17 March 2020, courts' appeals to litigants to avoid attending hearings in person, and Order No. 169 of the State Judicial Administration of 8 April 2020 approving the procedure for joining hearings by videoconference from outside court premises. The material opens with a template motion to adjourn a hearing because of quarantine, published by the Novoushytsia District Court of Khmelnytskyi Region on 16 March 2020. Part One offers 28 standard applications and motions for civil, commercial and administrative proceedings, drawn from the Judiciary of Ukraine portal and the Sixth Administrative Court of Appeal: participation by videoconference, recusal of a judge, adjournment, withdrawal of a claim, deferral or reduction of court fees, access to case files, copies of hearing recordings, access for persons with disabilities, e-mail summons and requests for public information. Part Two refers to 56 templates of the Ukrainian National Bar Association for criminal proceedings, including motions to exclude evidence under Article 89 of the Criminal Procedure Code, to commission a forensic examination or to declare an expert opinion inadmissible, objections to preventive measures, complaints against investigators and appeal and cassation documents. The collection ends with recommendations of the State Judicial Administration of 19 March 2020 on preventing infection in courts. It serves lawyers, litigants and forensic experts who need ready-made procedural forms.

Keywords: procedural templates, motion to adjourn, COVID-19 quarantine, videoconference hearings, State Judicial Administration of Ukraine, criminal proceedings, expert opinion, inadmissible evidence, access to justice.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 20.03.2020.

REFERENCES

1. Povna kolektsiia - 28 typovykh zrazkiv zaiav, klopotan pro vidkladennia rozghliadu spravy u zviazku iz vprovadzhenniam karantynnykh obmezhen ta inshi standartni zaiavy, klopotannia, yaki podaiutsia do sudu stanom na 07 veresnia 2021 [A Complete Collection of 28 Standard Templates of Applications and Motions to Adjourn Hearings Due to Quarantine Restrictions and Other Standard Court Filings (as of 7 September 2021)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-tipovi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ВС КГС: ухвала про залишення без розгляду клопотання про призначення повторної судової експертизи не може бути оскаржена в апеляційному порядку окремо від рішення суду[1]

Верховний Суд (Касаційний господарський суд).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 31.03.2020

Реферат. Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду в постанові від 11.09.2018 у справі № 916/1461/16 розглянув питання, чи можна окремо від рішення суду оскаржити ухвалу місцевого господарського суду про залишення без розгляду клопотання про призначення повторної судової експертизи. Саме таку проміжну ухвалу було предметом апеляційного оскарження, а апеляційний господарський суд дійшов висновку, що вона не належить до ухвал, які оскаржуються окремо. Аналізуючи ст. 255 ГПК України, ВС КГС виходив з того, що перелік ухвал, які підлягають апеляційному оскарженню окремо від рішення, є вичерпним, а системне тлумачення цієї статті свідчить: законодавець свідомо розмежував випадки, коли оскаржується лише конкретна процесуальна дія, і випадки, коли оскаржити можна як саму дію, так і відмову в її вчиненні. Ухвали про залишення без розгляду клопотання про повто-

рну експертизу в переліку немає, тож висновок апеляційного суду визнано правомірним. Суд наголосив, що такі процесуальні обмеження встановлено задля ефективного здійснення правосуддя. Вони не позбавляють сторони доступу до суду апеляційної інстанції і не ускладнюють його настільки, щоб зашкодити самій суті цього права, адже право на оскарження проміжних ухвал не скасовується, а лише відтерміновується до ухвалення остаточного рішення у справі. Посилаючись на рішення ЄСПЛ у справах «Пелевін проти України» (20.05.2010), «Мушта проти України» (18.11.2010) та «Наталія Михайленко проти України» (30.05.2013), ВС КГС нагадав, що право на доступ до суду не є абсолютним: воно за своєю природою потребує державного регулювання, зокрема щодо умов прийнятності скарг, і таке регулювання може змінюватися в часі та місці відповідно до потреб і ресурсів суспільства та окремих осіб. Для учасників господарського процесу і судових експертів позиція має практичне значення: незгоду з тим, що клопотання про повторну експертизу не розглянуто, слід обґрунтовувати в апеляційній скарзі на рішення по суті. Реферат підготовлено за повідомленням, поширеним на порталі «Судова влада України».

Ключові слова: повторна судова експертиза, клопотання про призначення експертизи, ухвала суду першої інстанції, апеляційне оскарження, стаття 255 ГПК України, право на доступ до суду, Касаційний господарський суд, практика ЄСПЛ.

Supreme Court (Commercial Cassation Court): A Ruling Leaving a Motion for a Repeat Forensic Examination Without Consideration Cannot Be Appealed Separately from the Judgment

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi hospodarskyi sud).

Abstract. In its resolution of 11 September 2018 in case No. 916/1461/16, the Commercial Cassation Court within the Supreme Court of Ukraine considered whether a local commercial court's ruling leaving without consideration a motion for a repeat forensic examination can be appealed separately from the final judgment. The appellate court had found that such a ruling is not among the interlocutory rul-

ings open to separate appeal, and the Supreme Court agreed. Interpreting Article 255 of the Commercial Procedure Code of Ukraine, the Court held that the list of rulings subject to separate appeal is exhaustive and that the legislator deliberately distinguished cases where only a specific procedural act may be challenged from those where both the act and a refusal to perform it are appealable. A ruling that leaves a motion for a repeat examination unconsidered is not on that list. The Court reasoned that these limits serve the efficient administration of justice and do not impair the very essence of the right of access to an appellate court, since the parties keep the right to contest interlocutory rulings; that right is merely postponed until the final decision. Citing the European Court of Human Rights in Pelevin v. Ukraine (2010), Mushta v. Ukraine (2010) and Nataliya Mikhaylenko v. Ukraine (2013), the Court recalled that the right of access to a court is not absolute and may be regulated by the state, including conditions of admissibility, in line with the needs and resources of society and individuals. For parties and forensic experts the practical lesson is that objections concerning an unconsidered motion for a repeat examination must be raised in an appeal against the judgment on the merits.

Keywords: repeat forensic examination, motion for examination, interlocutory ruling, appeal, Commercial Procedure Code of Ukraine, right of access to a court, Commercial Cassation Court, European Court of Human Rights.

Першоджерело: Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 11.09.2018 у справі № 916/1461/16.[2] Реферат оприлюднено в журналі 31.03.2020.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi hospodarskyi sud). VS KHS: ukhvala pro zalyshennia bez rozghliadu klopotannia pro pryznachennia povtornoi sudovoi ekspertyzy ne mozhe buty oskarzhena v apeliatsiinomu poriadku okremo vid rishennia sudu [Supreme Court (Commercial Cassation Court): A Ruling Leaving a Motion for a Repeat Forensic Examination Without Consideration Cannot Be Appealed Separately from the Judgment] : referat.

Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1084-vs-kgs-ukhvala-pro-zalishennya-bez-rozglyadu-klopotannya-pro-priznachennya-povtornoji-sudovoji-ekspertizi-ne-mozhe-buti-oskarzhena-v-apelyatsijnomu-poryadku-okremo-vid-rishennya-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho hospodarskoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 11.09.2018 u spravi № 916/1461/16 [Ruling of the Commercial Cassation Court Within the Supreme Court of 11.09.2018 in Case No. 916/1461/16]. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76385313 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Електронна бібліотека правозахисника України. Серія: Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 07.04.2020

Анотація. Каталог електронної бібліотеки правозахисника України (серія «Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві») уклав О. А. Назаров як додаток до журналу (Київ : Видавець Назаров О. А., 2020, 10 с.). Потребу в такому зібранні обґрунтовано ст. 9 Конституції України, ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України», ст. 10 ЦПК України та ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», за якою суди застосовують Конвенцію і практику ЄСПЛ як джерело права. Матеріали поділено на два розділи. Перший, «Судова практика в Україні. Європейський суд з прав людини», налічує 27 позицій: систематизований дайджест рішень щодо ст. 5 Конвенції А. П. Бущенка (Харківська правозахисна група, 2008), посібники Ради Європи та ЄСПЛ зі ст. 4, 5, 6 (цивільний і кримінальний аспекти), 7, 9, 15 Конвенції та статей протоколів № 1 і № 4, практичний посібник щодо прийнятності заяв, збірники перекладів рішень за ст. 3 Конвенції за редакцією В. Г. Буткевича, збірники правових позицій Ве-

рховного Суду та ЄСПЛ у трудових спорах і щодо захисту права власності, матеріали круглого столу в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ (2017), аналітичний документ Лабораторії законодавчих ініціатив, книгу Дж. Макбрайда «Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес», ресурс «Практика ЄСПЛ. Український аспект», а також відеозаписи конференції Верховного Суду «Єдність судової практики» (2019) і вебінару про застосування практики ЄСПЛ у кримінальному судочинстві (2020). Другий розділ (11 позицій) присвячено порядку звернення до ЄСПЛ: брошури проєкту USAID «Справедливе правосуддя» та Р. О. Куйбіди й Т. В. Рудої, навчально-методичний посібник І. В. Карамана та В. В. Козіної, формуляр заяви з інструкцією, схема розгляду заяви, 288 тестових питань щодо Конвенції, навчальні відео EdEra. Більшість позицій супроводжено анотаціями та резервними посиланнями. Каталог стане в пригоді суддям, адвокатам, правозахисникам і судовим експертам, які обґрунтовують свої позиції практикою ЄСПЛ.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, практика ЄСПЛ як джерело права, електронна бібліотека, каталог, право на справедливий суд, звернення до ЄСПЛ, прийнятність заяв, правозахисна діяльність.

Electronic Library of the Ukrainian Human Rights Defender. Series: Application of Judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian Judicial Proceedings

Abstract. The catalogue compiled by O. A. Nazarov (Kyiv: Publisher Nazarov O. A., 2020, 10 pp.) as a supplement to the journal describes an electronic library for human rights defenders on applying judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian proceedings. Its rationale rests on Article 9 of the Constitution of Ukraine, Article 19 of the Law on International Treaties of Ukraine, Article 10 of the Civil Procedure Code and Article 17 of the Law on the Enforcement of Judgments and the Application of the Case Law of the European Court

of Human Rights, which obliges courts to apply the Convention and the Court's case law as a source of law. The first part, on case law, lists 27 items: A. P. Bushchenko's digest on Article 5 (Kharkiv Human Rights Protection Group, 2008), Council of Europe and Court guides to Articles 4, 5, 6 (civil and criminal limbs), 7, 9 and 15 and to provisions of Protocols No. 1 and No. 4, a practical guide on admissibility, translated judgments under Article 3, collections of Supreme Court and Strasbourg positions on labour disputes and property rights, round-table proceedings, a policy paper, J. McBride's book on the Convention and criminal procedure, an online case-law resource and video recordings of a 2019 conference and a 2020 webinar. The second part, with 11 items, explains how to apply to the Court: USAID and Ukrainian brochures, a guide by I. V. Karaman and V. V. Kozina, the application form with instructions, a flowchart of proceedings, 288 test questions on the Convention and short educational videos. Most entries carry annotations and backup links. The catalogue assists judges, advocates, human rights defenders and forensic experts who rely on Strasbourg case law.

Keywords: European Court of Human Rights, European Convention on Human Rights, case law as a source of law, electronic library, catalogue, right to a fair trial, application to the Court, admissibility, human rights protection.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 07.04.2020.

REFERENCES

1. Elektronna biblioteka pravozakhysnyka Ukrainy. Seriia: Zastosuvannia rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny v ukrainskomu sudochynstvi [Electronic Library of the Ukrainian Human Rights Defender. Series: Application of Judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian Judicial Proceedings]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1088-biblioteka-navchalnikh-posibnikiv-shchodo-zastosuvannya-rishen-ev-

ropejskogo-sudu-z-prav-lyudini-v-ukrajini (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Судово-екологічна експертиза: SaveEcoBot єдиний в Україні екологічний чат-бот[1]

Реферат · оприлюднено 18.04.2020

Реферат. SaveEcoBot редакція журналу представляє як єдиний в Україні екологічний чат-бот, що поєднує дані про забруднення довкілля, забруднювачів та інструменти захисту довкілля, і розглядає цей ресурс у зв'язку із судово-екологічною експертизою та розслідуванням правопорушень проти довкілля. Чат-бот агрегує відомості про дозвільні документи й процедури забруднювачів, сплату екологічних податків і якість атмосферного повітря. Дані про стан повітря надходять із понад 15 джерел: громадських платформ і проєктів (Save Dnipro, luftdaten.info, Sensor.Community, Eco City, AirVisual, Kyiv Smart City, ЛУН Місто та ін.), департаментів екології та природних ресурсів обласних державних адміністрацій, Одеського державного екологічного університету, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Грузинського національного екологічного агентства. Описано чотири функції сервісу: моніторинг реєстру з оцінки впливу на довкілля, де відображено етапи екологічної оцінки планованої діяльності підприємств; пошук дозвільних документів (дозволи на викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря, спеціальні дозволи на користування надрами та на спеціальне водокористування); відомості про сплату до Зведеного бюджету України екологічних податків суб'єктами природних монополій і рентної плати за користування надрами; інтерактивні дані станцій моніторингу повітря з аналітикою й автоматичними повідомленнями про перевищення. Названо засновників і розробників проєкту: Павла Ткаченка, Ірину Черниш, Іллю Рибакова, Артема Романюкова. Реферат доповнено науковими й нормативними джерелами: статтею О. В. Ринкової про предмет, завдання та класифікацію судово-екологічних експе-

ртиз («Адвокат», 2011, № 9), статтею І. Кравчук про процесуальну й непроцесуальну форми використання спеціальних знань і місце судово-екологічної експертизи в розслідуванні кримінальних правопорушень проти довкілля («Підприємництво, господарство і право», 2018, № 12), а також Законом України «Про оцінку впливу на довкілля». Матеріал стане в пригоді судовим експертам, слідчим, адвокатам і громадським активістам, які збирають відомості про джерела забруднення.

Ключові слова: судово-екологічна експертиза, SaveEcoBot, екологічний моніторинг, якість атмосферного повітря, оцінка впливу на довкілля, дозвільні документи, екологічні податки, відкриті дані, кримінальні правопорушення проти довкілля.

Forensic Environmental Examination: SaveEcoBot, Ukraine's Only Environmental Chatbot

Abstract. The editorial summary presents SaveEcoBot, described as Ukraine's only environmental chatbot, which brings together data on pollution, polluters and tools for protecting the environment, and links it to forensic environmental examination and the investigation of environmental offences. The bot aggregates information on permits and procedures concerning polluters, on payment of environmental taxes and on air quality. Air quality data come from more than 15 sources, including civic platforms (Save Dnipro, luftdaten.info, Sensor.Community, AirVisual, Kyiv Smart City and others), environmental departments of regional state administrations, the Odesa State Environmental University, Taras Shevchenko National University of Kyiv and the National Environmental Agency of Georgia. Four functions are described: monitoring of the environmental impact assessment register, which shows the stages of assessing planned activities of enterprises; access to permits for air emissions, subsoil use and special water use; data on payments of environmental taxes and subsoil rent to the consolidated budget of Ukraine; and interactive readings from air monitoring stations with analytics and automatic alerts on exceeded limits. The founders and developers are named as Pavlo Tkachenko,

Iryna Chernysh, Illia Rybakov and Artem Romaniukov. The summary is supplemented with scholarly and legal sources: O. V. Rynkova's article on the subject matter, tasks and types of forensic environmental examinations (Advokat, 2011, No. 9), I. Kravchuk's article on procedural and non-procedural uses of special knowledge in investigating crimes against the environment (2018), and the Law of Ukraine On Environmental Impact Assessment. The material is useful for forensic experts, investigators, lawyers and civic activists.

Keywords: forensic environmental examination, SaveEcoBot, environmental monitoring, air quality, environmental impact assessment, environmental permits, environmental taxes, open data, environmental crimes.

Першоджерело: SaveEcoBot : інтернет-сайт.[2] Реферат оприлюднено в журналі 18.04.2020.

REFERENCES

1. Sudovo-ekolohichna ekspertyza: SaveEcoBot yedynyi v Ukraini ekolohichnyi chat-bot [Forensic Environmental Examination: SaveEcoBot, Ukraine's Only Environmental Chatbot] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1103-saveecobot-edinij-v-ukrajini-ekologichnij-chat-bot (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. SaveEcoBot : internet-sait. URL: https://www.saveecobot.com (data zvernennia: 04.11.2026).

Неодноразове призначення експертиз одного виду на етапі досудового розслідування свідчить про відсутність системного підходу у збиранні доказів - рішення ЄСПЛ у справі «Басюк проти України» від 5 листопада 2015 року (Заява № 51151/10)[1]

Європейський суд з прав людини.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 06.04.2020

Реферат. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Басюк проти України» від 5 листопада 2015 року (заява № 51151/10; остаточне з 05.02.2016) стосується розслідування дорожньо-транспортної пригоди, під час якої на пішохідному переході було збито доньку та онуку заявника. Донька згодом померла, і, за висновками судово-медичної експертизи, причиною смерті стали отримані травми. Після неодноразових скарг заявника до органів внутрішніх справ провадження відкрили майже через три роки, а заявника визнали потерпілим; упродовж наступних трьох років експертизи проводили неодноразово, а справу кілька разів закривали й поновлювали за рішенням прокурора. Коли набрав чинності Кримінальний процесуальний кодекс України, експертизи провели повторно й знову допитали свідків. Автотехнічна експертиза дійшла висновку, що водій не мав змоги уникнути зіткнення. ЄСПЛ нагадав, що стаття 2 Конвенції зобов'язує державу підтримувати ефективну й незалежну судову систему, здатну забезпечити відшкодування в разі смерті чи тяжких тілесних ушкоджень; якщо шкоду заподіяно з необережності й без обтяжувальних обставин, достатнім може бути й цивільно-правовий захист. Однак відшкодування матеріальної та моральної шкоди, яке заявник отримав за приватним договором, не звільняло органи влади від обов'язку встановити обставини смерті та винну особу, а неподання цивільного позову в кримінальній справі від заявника не залежало, бо до складання обвинувального акта цивільного відповідача не було визначено. Зважаючи на те, що досудове розслідування тривало понад вісім років і на момент звернення до ЄСПЛ не було завершене, Суд констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції. У заголовку матеріалу редакція журналу розцінює неодноразове призначення експертиз одного виду як ознаку відсутності системного підходу до збирання доказів. Реферат доповнено довідкою про обов'язковість застосування практики ЄСПЛ судами України (ст. 9 Конституції України, ст. 17 Закону «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав лю-

дини» та інші норми) і переліком рішень щодо судової експертизи: «Олейнікова проти України», «Аль Файєд проти Франції», «Федіна проти України», «Цєхоньська проти Польщі», «Антонов проти України». Для слідчих, прокурорів і судових експертів рішення є застереженням: багаторазові повторні експертизи без продуманої стратегії доказування затягують розслідування і створюють ризик визнання його неефективним.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, Басюк проти України, стаття 2 Конвенції, право на життя, ефективне розслідування, процесуальний обов'язок держави, дорожньо-транспортна пригода, повторна експертиза, автотехнічна експертиза, судово-медична експертиза, досудове розслідування, відшкодування шкоди.

Repeated Appointment of Expert Examinations of the Same Type at the Pre-Trial Investigation Stage Indicates the Absence of a Systematic Approach to Evidence Gathering: ECtHR Judgment in Basyuk V. Ukraine of 5 November 2015 (Application No. 51151/10)

Yevropeiskyi sud z prav liudyny.

Abstract. The European Court of Human Rights judgment in Basyuk v. Ukraine (5 November 2015, application no. 51151/10, final on 5 February 2016) concerns the investigation of a road traffic accident in which the applicant's daughter and granddaughter were hit at a pedestrian crossing; according to the forensic medical findings, the daughter later died of her injuries. Criminal proceedings were opened almost three years after the applicant's repeated complaints to the police. Over the next three years expert examinations were ordered several times and the case was repeatedly closed and reopened by the prosecutor; after the Criminal Procedure Code of Ukraine came into force, the examinations were repeated and witnesses questioned again. A road traffic (automotive) examination concluded that the driver could not have avoided the collision. The Court reiterated that Article 2 of the Convention requires an effective and independent judicial system capable of providing redress, and that in cases of negligence civil-law rem-

edies may suffice. Compensation received by the applicant under a private agreement, however, did not release the authorities from their duty to establish the circumstances of the death and the person responsible, and his failure to lodge a civil claim in the criminal case was beyond his control. Since the investigation had lasted more than eight years and was still pending when the application was lodged, the Court found a violation of the procedural limb of Article 2. The journal's commentary treats the repeated ordering of examinations of the same type as evidence of an unsystematic approach to collecting evidence. The digest also explains the binding force of the Court's case law for Ukrainian courts and lists related judgments on forensic expertise, offering investigators, prosecutors and forensic experts a practical warning against protracted, poorly planned expert work.

Keywords: European Court of Human Rights, Basyuk v. Ukraine, Article 2 of the Convention, right to life, effective investigation, procedural obligation, road traffic accident, repeated expert examination, forensic medical examination, pre-trial investigation, compensation.

Першоджерело: Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Басюк проти України» від 5 листопада 2015 р. (заява № 51151/10). Реферат оприлюднено в журналі 06.04.2020.

REFERENCES

1. Yevropeiskyi sud z prav liudyny. Neodnorazove pryznachennia ekspertyz odnoho vydu na etapi dosudovoho rozsliduvannia svidchyt pro vidsutnist systemnoho pidkhodu u zbyranni dokaziv - rishennia YESPL u spravi "Basiuk proty Ukrainy" vid 5 lystopada 2015 roku (Zaiava № 51151/10) [Repeated Appointment of Expert Examinations of the Same Type at the Pre-Trial Investigation Stage Indicates the Absence of a Systematic Approach to Evidence Gathering: ECtHR Judgment in Basyuk V. Ukraine of 5 November 2015 (Application No. 51151/10)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. № 2 (31). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1087-neodnorazove-priznachennya-ekspertiz-odnogo-vidu-na-etapi-dosudovogo-rozsliduvannya-svidchit-pro-vidsutnist-

sistemnogo-pidkhodu-u-zbiranni-dokaziv-rishennya-espl-u-spravi-basyuk-proti-ukrajini-vid-5-listopada-2015-roku-zayava-51151-11 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

03.03.2020

Міністр Кабінету міністрів Дмитро Дубілет повідомив, що у Кабміні усіх, хто відповідає за державні закупівлі, будуть періодично тестувати на детекторі брехні[1]

Міністр Кабінету Міністрів Дмитро Дубілет повідомив, що всіх, хто в Кабміні відповідає за державні закупівлі, періодично перевірятимуть на поліграфі. В ефірі Українського радіо поліграфолог О. А. Назаров назвав ініціативу корисною й послався на досвід США. Водночас він зауважив, що державні поліграфологи працюють переважно в правоохоронних органах, а негативний результат кадрової перевірки зазвичай важко підтвердити іншими доказами. Дослідження виявляє психологічну установку на приховування інформації й можливе лише за добровільною згодою.

12.03.2020

Вартість експертогодини в 2020 році, яку необхідно враховувати при замовлянні судової експертизи[2]

Мін'юст наказом від 30.01.2020 № 328/5 установив вартість однієї експертогодини в науково-дослідних установах судових експертиз на 2020 рік: 163,44 грн. Розрахунок зроблено відповідно до п. 12 Інструкції, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 року № 710, з урахуванням індексу споживчих цін за 2019 рік. Постанова № 710 передбачає щорічне встановлення цієї вартості станом на 1 січня. Суму слід враховувати, замовляючи судову експертизу.

21.03.2020

Міжнародний центр періодичних видань CIEPS підтвердив професійність ведення журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» та його відповідність стандартам наукових видань (мова оригіналу — російська) [3]

6 лютого 2020 року Центр CIEPS–ISSN завершив перевірку запису online журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (ISSN 2521-1463) у Міжнародному реєстрі ISSN; запис має статус «Confirmed». Редакція розцінює це як підтвердження професійної спрямованості й якості матеріалів журналу. Нагадано, що головний редактор журналу з 2016 року — канд. психол. наук, доцент О. А. Назаров, до редколегії входять 8 докторів і 8 кандидатів наук; перелічено рубрики й подано довідку про Міжнародний центр ISSN.

29.03.2020

Підтримаємо один одного в період карантину: українські поліграфологи запрошуються на освітні Вебінари Міжнародного співтовариства поліграфологів у 2020 році[4]

Редакційна колегія привітала колег із Міжнародним днем поліграфолога, який, за текстом, пов'язують із тестуванням громадянина Фрая на поліграфі, проведеним Вільямом Марстоном у федеральному суді США 1923 року. Повідомлено про річний цикл вебінарів Міжнародного співтовариства поліграфологів (ISOPE) для українських фахівців за стандартом ASTM E2064-00(2014): вартість 2000 гривень, запис до 20 травня 2020 року, тестування й сертифікат, 32 слухачі. Кошти спрямують на український переклад книги Натана Дж. Гордона «Essentials of Polygraph and Polygraph Testing».

13.04.2020

Довідкова інформація судовому експерту: список фільмів заборонених для розповсюдження на території України (2014-2019 роки) та дозволених у прокаті (2015-2020)[5]

Довідка для судових експертів про списки фільмів, заборонених до розповсюдження в Україні у 2014–2019 роках, і фільмів, що отримали державні посвідчення на розповсюдження (дані Держкіно). Висновок про те, чи пропагує фільм війну, насильство, жорстокість, ворожнечу або чи має порнографічний характер, нині робить Експертна комісія при Держкіно (постанова КМУ від 17.08.1998 № 1315, наказ Мінкультури від 13.06.2005 № 390). Згадано Національну експертну комісію з питань захисту суспільної моралі (2004–2015) та ст. 300 і 301 КК України.

19.04.2020

Експерти Хмельницького відділення КНДІСЕ виступили спікерами Всеукраїнського семінару з підвищення кваліфікації адвокатів[6]

28 лютого 2020 року завідувач Хмельницького відділення Київського НДІСЕ Анатолій Поплавський виступив на Всеукраїнському семінарі з підвищення кваліфікації адвокатів у Хмельницькому національному університеті, де зібралося понад 450 адвокатів, слідчих, суддів, викладачів і студентів. У доповіді «Судові експертизи та експертні дослідження, як необхідний аспект доказової бази в кримінальних і цивільних справах» він пояснив порядок призначення експертиз, підготовки й надання висновків експерта та зміни законодавства про судово-експертну діяльність.

REFERENCES

1. Ministr Kabinetu ministriv Dmytro Dubilet povidomyv, shcho u Kabmini usikh, khto vidpovidaie za derzhavni zakupivli, budut periodychno testuvaty na detektori brekhni [Cabinet Minister Dmytro Dubilet Announced That Everyone Responsible for Public Procurement in the Cabinet of Ministers Will Be Periodically Tested on a Lie Detector]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v

yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 3 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1066 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Vartist ekspertohodyny v 2020 rotsi, yaku neobkhidno vrakhovuvaty pry zamovlianni sudovoi ekspertyzy [The Cost of an Expert Hour in 2020 to Be Taken into Account When Ordering a Forensic Examination]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 12 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1072-vartist-ekspertogodini-v-2020-rotsi-yaku-neobkhidno-vrakhovuvati-pri-zamovlyanni-sudovoji-ekspertizi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Mizhnarodnyi tsentr periodychnykh vydan CIEPS pidtverdyv profesiinist vedennia zhurnalu "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" ta yoho vidpovidnist standartam naukovykh vydan (mova oryhinalu — rosiiska) [The International Centre for the Registration of Serial Publications CIEPS Confirmed the Professional Management of the Journal "Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice" and Its Compliance with the Standards of Scientific Publications (Original Language – Russian)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 21 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1077-06-02-2020-issn-tsentr-otvetstvennyj-za-proverku-cieps-issn-os-ushchestvil-podtverzhdenie-professionalnosti-vedeniya-zhurnala-sudovo-psikhologichna-ekspertiza-zastosuvannya-poligrafa-i-spetsialnikh-znan-v-yuridichnij-praktitsi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Pidtrymaiemo odyn odnoho v period karantynu: ukrainski polihrafolohy zaproshuiutsia na osvitni Vebinary Mizhnarodnoho spivtovarystva polihrafolohiv u 2020 rotsi [Let's Support Each Other During the Quarantine: Ukrainian Polygraph Examiners Are Invited to Educational Webinars of the International Society of Polygraph Examiners in 2020]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 29 berez. URL: https://expertize-

journal.org.ua/all-news/1083-pidtrimaemo-odin-odnogo-v-period-karantinu-ukrajinski-poligrafologi-zaproshuyutsya-na-osvitni-vebinari-mizhnarodnogo-spivtovaristva-poligrafologiv-u-2020-rotsi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Dovidkova informatsiia sudovomu ekspertu: spysok filmiv zaboronenykh dlia rozpovsiudzhennia na terytorii Ukrainy (2014-2019 roky) ta dozvolenykh u prokati (2015-2020) [Reference Information for the Forensic Expert: List of Films Banned from Distribution in Ukraine (2014–2019) and Permitted for Screening (2015–2020)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 13 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1095-dovidkova-informatsiya-sudovomu-ekspertu-spisok-filmiv-zaboronenikh-dlya-rozpovsyudzhennya-na-teritoriji-ukrajini-2014-2019-roki-ta-dozvolenikh-u-prokati-2015-2020 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Eksperty Khmelnytskoho viddilennia KNDISE vystupyly spikeramy Vseukrainskoho seminaru z pidvyshchennia kvalifikatsii advokativ [Experts of the Khmelnytskyi Branch of the Kyiv Research Institute of Forensic Examinations Spoke at the All-Ukrainian Seminar for Advanced Training of Lawyers]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 19 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1278-eksperti-hmelnickogo-viddilennya-kndise-vistupili-spikerami-vseukrayinskogo-seminaru-z-pidvishennya-kvalifikaciyi-advokativ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

ВЛАСНІ РОЗРОБКИ

Mobi-підлокітники Polygraph (модель 1)

У 2018 році в Україні розробили Mobi-підлокітники Polygraph — пристрій, що перетворює звичайний офісний стілець на професійне крісло поліграфолога.

Mobi-підлокітники Polygraph — допоміжна комплектувальна частина меблів з металевим каркасом. Під час психофізіологічного дослідження вони дозволяють розмістити руки обстежуваного з боків офісного стільця ISO («Призма») на висоті 29 см над сидінням, у зручному положенні, щоб зменшити статичне напруження м'язів верхніх кінцівок. Матеріали мають сертифікати відповідності та висновки санітарно-епідеміологічної експертизи [1].

Прототипи: портативні крісла Lafayette (76877P(C)) і Stoelting (83220) [1]

Прототипами слугували два портативні поліграфологічні крісла — Cushioned Portable Subject's Chair (модель 76877P(C)) компанії Lafayette і Portable Folding Subject's Chair (модель 83220) компанії Stoelting. Розробив і запатентував виріб український поліграфолог, кандидат психологічних наук О. А. Назаров [1].

Mobi-підлокітники Polygraph (модель 1) на стільцях ISO [2]

Підлокітники постачаються з сумкою-чохлом, тож їх зручно брати з собою; на час появи вони коштували 1830 гривень — значно дешевше за стаціонарні й портативні поліграфологічні крісла [1]. Модель 1 призначена саме для стільців ISO [2].

REFERENCES

1. V Ukraini rozrobleno Mobi-pidlokitnyky Polygraph, yaki dozvoliaiut vykorystovuiuchy zvychainyi ofisnyi stilets stvoryty profesiine krislo polihrafoloha [Mobi Polygraph Armrests Have Been Developed in Ukraine, Allowing an Ordinary Office Chair to Be Turned into a Professional Polygraph Examiner's Chair]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2019. 5 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/944-v-ukrajini-rozrobleno-mobi-pidlokitniki-polygraph-yaki-dozvolyayut-vikoristovuyuchi-zvichajnij-ofisnij-stilets-stvoriti-profesijne-krislo-poligrafologa (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Mobi-pidlokitnyky Polygraph dozvoliaiut vykorystovuiuchy zvychainyi ofisnyi stilets stvoryty profesiine krislo polihrafoloha. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2019. 2 kvit. URL: https://expertize-journ-

al.org.ua/ustatkuvannya-dlya-poligrafa/954-mobi-pidlokitniki-polygraph-dozvolyayut-vikoristovuyuchi-zvichajnij-ofisnij-stilets-stvoriti-profesijne-krislo-poligrafologa (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2020. № 2 (31). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2020. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19790-2020-2-31 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2020, № 2 (31) (березень – квітень 2020 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 56 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua